

NOU 2010:8 Med forskertrang og lekelyst. Innstilling fra utvalget som har sett på pedagogisk tilbud til førskolebarn – Høring

Verdensorganisasjonen for små barns oppvekst og danning (Norsk OMEP) viser til brev av 29. oktober 2010 og takker for at vi har blitt invitert til å komme med vår uttalelse i denne høringen.

Norsk OMEP har følgende generelle kommentarer:

OMEP har siden opprettelsen i 1948 arbeidet for barns beste gjennom "Education for all", barns rettigheter og barns deltakelse og danning i lek og læring. Derfor mener Norsk OMEP det er positivt at det er nedsatt et utvalg som skal vurdere pedagogisk tilbud til *alle* barn og se på innholdsdimensjoner ved den norske barnehagen.

Bakgrunnen for utvalget er blant annet at forskning viser at barnehager er viktige og kostnadseffektive i et samfunnsperspektiv; altså i et framtidsperspektiv formulert i en økonomisk språkdrakt. Norsk OMEP vil ønske at framtidsperspektiver for den norske barnehagen knyttes til prinsipper for bærekraftig utvikling. Vi kan ikke finne dette begrepet nevnt i NOU 2010:8. Norsk OMEP vil legge til at barnehager er viktige for barna også i et nåtidsperspektiv. Målsettinger for innholdet i norske barnehager bør knyttes til en retorikk brukt innenfor humanvitenskapene.

Norsk OMEP er i likhet med utvalget, bekymret over kvalitetsforskjeller i sektoren (s 27). Tidlig innsats med arbeid for å utjevne sosiale forskjeller mellom barn er målsettinger helt i tråd med OMEPs målsettinger. Norsk OMEP vil derfor uttrykke sympati med at det i formålet for utvalgets mandat går fram at alle barn skal få mulighet til å delta i et systematisk tilbud. Hva utvalget legger i "et systematisk tilbud" beskrives i kapittel 2.3.1.

Likevel vil Norsk OMEP uttrykke en bekymring for at det helhetlige læringssynet som har preget barnehagen kan stå i fare med denne meldingen. På det 26. OMEP World Congress and Assembly, ble det vedtatt en uttalelse som blant annet sier at situasjonen med sterk og ensidig vektlegging av barns språklige og matematiske ferdigheter, som er en internasjonal trend "*...is destroying the basis and the sense of early childhood education. This results in the loss of crucial values, creativity, imagination, open mindedness, expressive arts, thus deeply affecting the right and the joy to learn through play.*" Hele uttalelsen kan leses her:

http://www.omep2010.org/uploads/files/congress_statement_2010.pdf.

Norsk OMEP vil advare mot at det utvikles instrumentalistisk praksis i norske barnehager.

Norsk OMEP har følgende mer spesifikke kommentarer til rapporten:

Kapittel 2.1.

Norsk OMEP mener det er svært bra at utvalget ikke har valgt å definere *førskolebarn* snevert til bare å gjelde 5 åringer og således kun legge opp til et eget *førskoletilbud* til barn det siste året før de begynner på skolen.

Norsk OMEP er opptatt av at det i den videre behandlingen av utvalgets anbefalinger må sees nærmere på om eventuelle endringer i Rammeplan for barnehagen eksplisitt vil omhandle aldersgruppen 3-5 år, slik at ikke tiltak som i utgangspunktet er tenkt rettet inn mot denne aldersgruppen også blir gjeldende for de yngste barna i barnehagen uten at man har sett på hvilke konsekvenser dette kan få.

Kapittel 2.2.

Norsk OMEP ser positivt på at utvalget går inn på alle kjerneområdene som er forankret i barnehagens formålsparagraf: danning, omsorg, lek og læring. Norsk OMEP mener at lek og de estetiske fagområdene posisjon ikke bør svekkes i dagens barnehage, og ber derfor om at utvises varsomhet ved økt satsing på "systematiserte tiltak som stimulerer motivasjon for læring" (kap. 2.2.4), ettersom systematiserte tiltak kan få en karakter av formalisert læring.

Vi tror noe av uroen i sektoren kan skyldes at det legges ulikt innhold i begrepene formell og uformell læring. Det finnes også ulike praksiser når det gjelder balansen mellom formell og uformell læring. I hvor stor grad aktiviteten i barnehagen i framtiden bør balansere mellom en likere fordeling mellom formelle og uformell læring vil være avhengig av hva en legger i begrepene. Norsk OMEP mener at den norske barnehagen skal støtte og utfordre barnas kreative utfoldelse, utforskende, deltakende og lekende væremåter. Dette gjelder både i planlagte og systematiserte aktiviteter, så vel som i spontane og dagliglivssituasjoner.

Kapittel 12

Norsk OMEP er tilfreds med at utvalget ikke går inn for å opprette et eget tilbud til barn i førskolealder ut over det ordinære barnehagetilbudet. Når utvalget foreslår 20 timers gratis barnehagetilbud i uken for alle barn i alderen 3-5 år, støtter OMEP Norge utvalgets vurdering i at organiseringen av dette tilbudet bør være opp til den enkelte kommune eller barnehage, og at organiseringen må skje i samråd med foreldrene. Et tilbud som blir for fragmentert og oppsplittet, vil lett kunne gå ut over barns muligheter til å knytte vennskap og opprette stabile relasjoner til de andre barna og personalet i barnehagen.

Flere steder i kapittel 12 går utvalget inn for tydeligere målstyring av barnehagens virksomhet. Blant annet hevder utvalget at ”Tydeligere mål for barns utbytte av å delta i barnehagen vil også kunne bidra til at flere familier vil velge å la barna gå i barnehagen (s. 136)”. Og ”Utvalget mener at dagens rammeplan er mer utydelig på hva barns utbytte av å gå i barnehagen skal være, og mener at mål for hva det enkelte barn skal utvikle av basiskompetanse, i større grad konkretiserer barnehagens hovedoppgaver (s. 136).” Norsk OMEP er enig at barnehagen som den systematiske pedagogiske virksomheten den er, blir styrt av mål, men er uenig i at disse målene skal rettes mot enkeltbarn og ikke virksomheten som helhet.

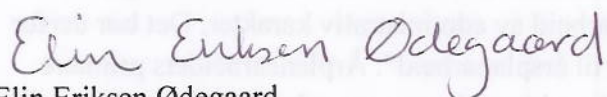
Utvalget foreslår at det i rammeplanen må stilles tydeligere krav til årsplanarbeidet i barnehagen (138). Norsk OMEP ser betydningen av at årsplanen, som et viktig grunnlag for det systematiske pedagogiske arbeidet i barnehagen, blir vektlagt. Norsk OMEP vil likevel påpeke at det er viktig at barnehagens faglig ansvarlige personale får tid til å arbeide mest mulig med barna, være nær barna – og ikke blir pålagt merarbeid av administrativ karakter. Det bør derfor presiseres hva som menes med ”tydeligere krav til årsplanarbeid”. Årplansarbeidets primære formål må være å styrke den pedagogiske praksisen i barnehagen, og må også gi rom for fleksibilitet og den enkelte barnehages valg av prioritering.

Utvalget mener at tidlig intervensjon er viktig for at barn i sårbare situasjoner skal kunne få så god hjelp som mulig, og at det er behov for mer systematikk i arbeidet med å avdekke behovene til disse barna tidlig. Utvalget foreslår derfor en tretrinnsmodell for kartlegging av barns fysiske, kognitive, språklige og sosiale funksjonsnivå(s. 139). Norsk OMEP stiller spørsmål ved om dette vil innebære at alle barnehagebarn skal omfattes av første trinn i modellen. Norsk OMEP deler utvalgets syn på at barn i sårbare situasjoner skal få så god hjelp som mulig på et tidligst mulig tidspunkt, men stiller spørsmål ved tidsbruken av kartlegging. Barnehageansattes kompetanse til å kartlegge barns fysiske, kognitive, språklige og sosiale funksjonsnivå har heller ikke vært gjenstand for tilstrekkelig undersøkelse, så vidt vi kjenner til. Norsk OMEP er imidlertid kjent med at det i mange kommuner blir søkt om ekstra ressurser fra barnehagene på grunn av barn med ekstra behov, men at slike søknader ofte blir avslått. Norsk OMEP er ikke kjent med at det er gjort noen samlet statistikk over hvor mange ekstra ressurser det blir søkt om uten at søknadene blir innvilget. Norsk OMEP mener at det er like viktig å fokusere på tiltak overfor de barna som trenger ekstra støtte, som å bruke tid til kartlegging.

Det er svært viktig å trappe opp tiltakene for å øke kompetansen i barnehagen. Her er Norsk OMEP helt på linje med utvalgets anbefalinger, og synes det er svært viktig at dette blir trukket frem som et eget punkt. Barnehagene trenger flere førskolelærere, og mer etterutdanning til det eksisterende personalet. Vi anser det som avgjørende for kvaliteten i norske barnehager at pedagogandelen økes til minimum 50 prosent, på linje med minimumsandelen i andre europeiske land. I tillegg anbefaler vi at lengden på førskolelærerutdanningen økes til fire år. En økning av

studielengden kan bidra til rom for viktige fag i grunnutdanningen, eksempelvis pedagogisk ledelse og foreldresamarbeid, som i dag får lite plass i utdanningen. Vi viser til at allmennlærerutdanningen beveger seg mot en femårig masterutdanning. Det vil være skadelig for rekrutteringen av kompetente førskolelærerstudenter dersom avstanden i studielengden mellom lærerutdanningene øker. I tillegg vil profesjonsgruppens status kunne svekkes, noe som i seg selv vil være skadelig for norske barnehagers fremtidige kvalitet.

En styrket førskolelærerutdanning og økt pedagogtetthet i barnehagen vil være god medisin mot de diagnoser som stilles for sektoren nå og for målsettinger der nåtids- og framtidsperspektivet likestilles. Barnehagen skal være et sted for barn, for lekelyst og forskertrang, slik utvalget også sier i sin tittel.

Elin Eriksen Ødegaard
Leder Norsk OMEP